

В. М. Стецюк,

канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів,
ДВНЗ «КНУХТ»

ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Введення в дію з 01 січня 2011 року Податкового кодексу України суттєво вплинуло на економічну ефективність діяльності страхових організацій в нашій країні.

Діюча до 01 січня 2011 року система сплати податків у розмірі 3 % від результатів страхових операцій мала свої недоліки, але позитивно вплинула на розвиток страхової системи України, сприяла стабілізації страховиків, спростила механізм перевірок податковими органами страхової діяльності. Незалежно від затрат страхових компаній на ведення справи, кожна з них сплачувала податок на суму валових внесків, одержаних платником або нарахованих на його користь за договорами страхування і перестраховування, зменшену на суму валових внесків, сплачених платником за договорами перестраховування з резидентами.

При такій системі справляння податків оподаткований дохід від страхової діяльності завжди мав позитивне значення, а тому завжди сплачувався податок у бюджет. Та частина страхових платежів, яка пішла в перестраховування і уникнула оподаткування в страховика, обкладалася податком у перестраховика.

Таким чином, страховий платіж оподатковувався в цілому по страховій системі в розмірі 3 % (страховик плюс перестраховик) і не було подвійного оподаткування саме страхової діяльності.

Згідно Податкового кодексу України, прийнятого Верховною Радою України 19.11.2010 р., ст. 156, п.п. 156.1.1. передбачає структуру доходів страховика і там справедливо передбачено зменшення доходу на суму страхових платежів, страхових внесків, страхових премій, нарахована страховиком за договорами перестраховування.

Це оптимальний варіант розрахунку доходів страхових організацій.

Не будемо детально зупинятися на всіх складових доходів і витрат страховика, тому що і там є ряд сумнівних положень. Найбільш підступним серед них може стати включення в дохід

суми зменшення розміру страхових резервів у порівнянні зі сформованим на кінець попереднього звітного періоду. В даному випадку відбувається розрив у часі формування резервів і їх оподаткуванням. Тобто, коли результати діяльності компанії кращі, збір платежів зріс і відповідно збільшився розмір резервів, тоді податок на резерви не сплачується.

А якщо погіршується ситуація або страхова компанія припиняє діяльність, платежі, резерви та доходи зменшуються, тоді виникають підвищені податкові зобов'язання, розмір яких спланувати неможливо, а це не дасть можливості сплатити податковий платіж, тоді наслідки непередбачені.

Податкова система України сама бачить суперечності в оподаткуванні страхових компаній і передбачає зменшення надходжень податкових платежів після переходу на загальну систему оподаткування. Тому вже протягом двох років після прийняття Податкового кодексу України страховики продовжують сплачувати податок у розмірі 3 % від надходження страхових платежів.

Дослідження цієї та інших проблем оподаткування страховиків попереду, а хотілося б зосередити основну увагу на появу подвійного оподаткування страхової діяльності, виходячи з Перехідних положень «Податкового кодексу України».

Пункт 8 підрозділу 4 Перехідних положень «Податкового кодексу України» передбачає сплату протягом звітного року, починаючи з 01 квітня 2011 р., податку за ставкою 3 % від суми страхових платежів, страхових внесків, страхових премій, отриманих (нарахованих) страховиками-резидентами протягом звітного періоду за договорами страхування, співстрахування та перестраховування ризиків на території України або за її межами.

Якщо діючий і новий порядок сплати податку страховиками, який вступив в дію з 01 січня 2012 р., виключає подвійне оподаткування, то в перехідний період авторами Кодексу не було усунуто цю проблему.

З 01 квітня 2011 р. всі страховики почали сплачувати податок у розмірі 3-х % на валовий збір усіх видів страхових, співстрахових і перестраховувальних платежів, причому з оподаткованої бази не віднімаються страхові платежі, передані в перестраховування. Тобто, перестраховувальні платежі виступають об'єктом оподаткування одночасно в страховиків і перестраховиків, що і приводить до їх подвійного, потрійного оподаткування.

Такий порядок оподаткування може призвести до підвищення тарифів страхування на 3 %, так як в актуарних розрахунках не враховано подвійне оподаткування. Але проблема в тому, що та-

ке підвищення потрібне тільки на перехідний період, і затрати на перерахування тарифів актуаріями та проблеми, пов'язані з цим, себе не виправдають.

Виходячи з наведеного, на думку автора, потрібно було не тільки перехідний період, але і в подальшому зберегти діючу до цього систему оподаткування або ж обкладати 3-х % податком тільки доходи від страхової діяльності. Сплата страховиками 3-х % податку від суми зібраних страхових платежів задовольняє податкові органи повністю, перестраховики уникнули б подвійного оподаткування, а тому могли б знизити на 3 % перестраховальні платежі, що задовольнило би і страховиків.

Список літератури

1. Закон України «Про внесення змін в Закон України «Про страхування» від 04 жовтня 2001р. № 2745-III зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

2. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

УДК 351.84

Т. І. Стецюк,

канд. екон. наук, доцент кафедри страхування,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ДЕМОГРАФІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПЕНСІЙНУ РЕФОРМУ УКРАЇНИ

Основою могутності держави є населення та його соціальний розвиток. Тому демографічна сфера зазвичай потребує особливої уваги. Саме останні демографічні тенденції в суспільстві дали поштовх для проведення пенсійних реформ у європейських країнах, у тому числі й в Україні.

Необхідність реформування системи пенсійного забезпечення населення зумовлена багатьма тенденціями, серед них — фінансово-економічні та демографічні, роль яких в останні роки є ключовою. До фінансово-економічних тенденцій відносимо заробітну плату в конверті, заборгованість по заробітній платі, несплачені податки, скорочення доходу та відрахувань до Пенсійного фонду у ВВП тощо. Оплата праці в тіньовому секторі в кілька разів вища ніж у сфері офіційно зареєстрованої діяльності.